

Brüssel, 26.11.2019
COM(2019) 604 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

2019. aasta aruanne

Euroopa Liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise kohta aastal 2018

{SWD(2019) 409 final}

Üleilmsed kohustused

Võttes arvesse pikaajalisi konflikte maailma eri paigus, maailma suurriikide strateegilisi vaidlusi, kliimamuutusi ja ühiskonna üleminekut digitaaltehnoloogiale, on ELi tasandil otsitud mitmepoolseid lahendusi ühistele probleemidele. 2018. aastal kasutas EL rahulikuma, kestlikuma ja jõukama tuleviku nimel kõiki tema käsutuses olevaid poliitikameetmeid ja -vahendeid, sealhulgas diplomaatilisi, humanitaarabi, julgeoleku-, kaubandus- ja arengumeetmeid.

EL edendab väärtusi ja ülemaailmseid probleeme käsitlevat dialoogi peamiste partneritega kogu maailmas. Kõikides ELi poliitikavaldkondades on kesksel kohal rahu ja julgeolek, inimõigused, sooline võrdõiguslikkus ja naiste toetamine. Käesolevas aruandes antakse ülevaade ELis 2018. aastal rahvusvahelisele arengule, humanitaarabile, välispoliitikale ja laienemisele tehtud kulutustest¹ ning sellest, kuidas EL on maailma suurima kaubandusbloki ja abi rahastajana parandanud miljonite inimeste elu enam kui 120 riigis.

2018. aastal investeeris EL ametlikku arenguabisse 74,4 miljardit eurot, millest 13,2 miljardi euro suurust osa haldas Euroopa Komisjon. See summa on suurem kui ülejäänud riikide abisummad kokku ja moodustab enam kui poole ülemaailmsest ametlikust arenguabist.

EL kui tugev tegija rahvusvahelisel tasandil

EL jätkas üldise välis- ja julgeolekupoliitika strateegia elluviimist, tugevdades liidu ja selle liikmesriikide kaitset ja julgeolekut.

Osana laiemast suutlikkuse suurendamise eesmärgist pöörab EL oma missioonidel kogu maailmas nüüd rohkem tähelepanu koolitusele ja oskusteabele. Selle lähenemisviisi raames inkorporeeriti esimesed algatused suutlikkuse suurendamine julgeoleku ja arengu toetamiseks ELi missioonidesse Kesk-Aafrika Vabariigis, Malis ja Somaalias. 8 miljardit eurot eraldati stabiilsuse suurendamiseks Saheli piirkonnas. Veebruaris korraldasid EL ja G5 Saheli eesistujariik Niger G5 Saheli riikide konverentsi, mis oli oluline verstapost ühendvägede ettevalmistamisel muu hulgas sellistele probleemidele reageerimiseks nagu terrorism, organiseeritud kuritegevus, kliimamuutused ja rahvastiku juurdekasv.

Küberturvalisuse ja ühenduvuse edendamiseks moodustas EL üleilmse tehnoloogiaõukogu (Global Tech Panel),² mis aitab leida ühiseid lahendusi tehnoloogiaga seotud probleemidele.

¹Peamised käesolevas aruandes käsitletavad vahendid: Euroopa Arengufond, arengukoostöö rahastamisvahend, Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend, ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II), stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahend, demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahend, partnerluse rahastamisvahend, tuumaohutusalase koostöö rahastamisvahend, Gröönimaad käsitlev otsus, humanitaarabi, ühine välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP), makromajanduslik finantsabi (MFA), välistegevuse tagatisfond (st EIP välislaenude andmise volitus ja Euratomi laenuvahend), Euroopa Kestliku Arengu Fond, liidu elanikkonnakaitse mehhanism, Euroopa vabatahtlik humanitaarabikorpus.

² https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/62657/global-tech-panel_en.

Komisjoni 2018. aasta veebruaris avaldatud Lääne-Balkani strateegia³ andis piirkonnale tugeva tõuke teel ELiga ühinemise suunas.

Märkimisväärseid edusamme tehti Pariisi kliimakokkuleppe, ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030, ühise laiaulatusliku tegevuskava ning ÜRO üleilmse rännet käsitleva kokkuleppe vahe-eesmärkide saavutamiseks. Peale selle võttis EL juhtrolli vaba ja ausa kaubanduse edendamisel ning Maailma Kaubandusorganisatsiooni reformimise toetamisel.

Esmatähtsal kohal oli osalemine ÜRO kestliku arengu kõrgetasemelisel poliitilisel foorumil ja arengu rahastamise foorumil ning sellega seoses kuulutas EL välja uuendatud arengupartnerluse ELi ja ÜRO vahel. Samuti näitas EL üles kindlat toetust ÜRO arenguabi süsteemi reformimisele.

Kestliku arengu tegevuskava 2030 ja Euroopa arengukonsensuse elluviimine

ELi rahvusvahelise koostöö ja arengupoliitika keskmes on ÜRO kestliku arengu tegevuskava aastani 2030, mis võeti kõikides ÜRO liikmesriikides vastu 2015. aastal. Tegevuskava eesmärk on tagada inimestele ja maailmale rahu ja heaolu ning see hõlmab 17 kestliku arengu eesmärki.

2017. aasta Euroopa arengukonsensus kujutab endast ELi ja selle liikmesriikide ühist arengukoostöö visiooni ja raamistikku, millega viiakse ELi arengupoliitika vastavusse kestliku arengu tegevuskavaga 2030. Arengukonsensusega aidatakse kaasa ELi välistegevuse eesmärkide saavutamisele ja põhimõtete järgimisele, nagu on sätestatud Lissaboni lepingus, ning toetatakse üldist välis- ja julgeolekupoliitika strateegiat.

Aafrika-Euroopa allianss

2018. aastal moodustas EL Aafrika-Euroopa kestliku investeerimise ja töökohtade loomise alliansi. See lähenemisviis kujutab endast olulist muudatust ELi partnerluses Aafrikaga. Allianss loodi Aafrika Liidu ja Euroopa Liidu tippkohtumisel 2017. aastal võetud kohustuste täitmiseks ning selle eesmärk on suurendada investeringuid, meelitada ligi rohkem erainvestoreid, elavdada kaubandust, parandada ettevõtluskliimat ning toetada haridust ja oskuste arendamist tööhõive edendamiseks. Allianss tähistab otsustavat üleminekut rahastaja ja abisaaja suhtelt võrdsete osalejate partnerlusele⁴.

Mitmeaastane finantsraamistik

Järgmise mitmeaastase finantsraamistiku ettevalmistuste osana võttis komisjon 2018. aasta juunis vastu ettepaneku naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi kohta. Naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendiga ühtlustatakse ELi välistegevuse struktuuri ning suurendatakse rahastamisvahendite paindlikkust, sidusust ja tulemuslikkust. Peale selle eraldatakse kõnealusele rahastamisvahendile suurim osa ELi välistegevuse rahastamiseks ette nähtud

³ „Lääne-Balkani riikide reaalne ELiga ühinemise väljavaade ning ELi tõhustatud koostöö nende riikidega“ (COM(2018) 65 final).

⁴ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/factsheet-africaeuropeallianceprogress-18122018_en.pdf.

vahenditest – ajavahemikul 2021–2027 moodustab eelarve 89,2 miljardit eurot. Praegu peetakse läbirääkimisi nõukogu ja Euroopa Parlamendiga⁵.

Parem koostöö ELi liikmesriikidega

EL ja selle liikmesriigid teevad koostööd, et võtta Euroopa arengukonsensuse ja kestliku arengu eesmärkide alusel vastu Euroopa lähenemisviis arengukoostöö valdkonnas. Selle lähenemisviisi põhielemendid on ühine programmitöö, tulemusraamistik ja rakendamine. 2018. aastaks oli välja töötatud 23 ühist programmdokumenti ning ühine programmitöö oli pooleli veel 17 partnerriigis.

Välisinvesteeringute kava

Välisinvesteeringute kava (EIP) on ambitsioonikas algatus eesmärgiga suurendada kogu Aafrikas ja naabruspiirkonnas investeeringuid, millest võidaksid nii partnerriigid kui ka Euroopa. Peale selle püütakse kavaga aidata kaasa kestliku arengu eesmärkide saavutamisele ning suurendada kestlikke avaliku ja erasektori investeeringuid majandus- ja sotsiaalarengusse, pöörates erilist tähelepanu inimväärsele tööle. 4,5 miljardi euro suuruse panusega ELilt kaasab EIP 2020. aastaks investeeringuid eeldatavalt enam kui 44 miljardi euro väärtuses.

Poliitikavaldkondade arengusidusus

Poliitikavaldkondade arengusidususe põhimõtte kohaselt võtab EL arengukoostöö eesmärgi arvesse kõikides poliitikavaldkondades, sealhulgas kestliku arengu tegevuskavas 2030. Nii vähendatakse poliitikavaldkondadevahelisi vastuolusid ja dubleerimist ning parandatakse arengukoostöö tulemuslikkust. Erilist tähelepanu pööratakse ühelt poolt ELi arengupoliitika välismõõtmel ning teiselt poolt ELi tööstus- ja VKEdel poliitika sidususele.

Üleilmne haare

ELi tegevus üleilmsetele probleemidele reageerimisel põhineb üldisel välis- ja julgeolekupoliitika strateegial. Selles jaotises antakse ülevaade sellest, kuidas EL tugevdas oma positsiooni üksmeelse ja usaldusväärse partnerina, ning ELi tegevusest vaesuse vähendamisel ja kestliku arengu tagamisel, edendades seejuures demokraatiat, rahu ja julgeolekut.

Aafrika

EL ja Aafrika keskendusid Aafrika Liidu ja Euroopa Liidu 2017. aasta tippkohtumise järelduste elluviimisele – EL toetas Aafrika Liidu tegevuskava aastani 2063 ja mandri majanduslikku integreerimist Aafrika mandri vabakaubanduspiirkonna (CFTA) kaudu. Kogu kõnealune tegevus koondati tervikuks Aafrika-Euroopa alliansi loomisega. Lisaks sellele tehti edusamme ookeanide majandamise edendamisel ja seoses ülemaailmse keskkonnapaktiga, mille abil selgitatakse välja rahvusvahelise keskkonnaõiguse ja keskkonnaalaste vahendite kitsaskohad. Mandri, piirkondlikul ja riiklikul tasandil viidi ellu palju algatusi, näiteks

⁵ https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/european-consensus-on-development-final-20170626_en.pdf.

doonorriikide konverents eesmärgiga toetada üleminekut stabiilsele ja demokraatlikule valitsemisele.

Jätkusid läbirääkimised uuendatud partnerluse üle Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikidega, et asendada 2020. aastal kehtivuse kaotav Cotonou leping uue raamistikuga.

Laienemispäikond

Komisjoni 2018. aasta veebruaris avaldatud Lääne-Balkani strateegiaga anti tugev tõuge piirkonna liikumisele ELiga ühinemise suunas ning kinnitati taas kord, et Lääne-Balkani riikidest saab ELi lahutamatu osa. ELi ja Lääne-Balkani riikide tippkohtumisel 2018. aasta maikuus Sofias väljendasid ELi liidrid ühehäälselt toetust piirkonna riikide väljavaadetele saada ELi liikmeks ning Lääne-Balkani partnerid kinnitasid omakorda taas, et ELi liikmesus on nende kindel strateegiline valik. 2018. aasta aprillis võttis komisjon vastu iga-aastase laienemispaketi ning soovitas alustada ühinemisläbirääkimisi Albaania ja Põhja-Makedooniaga.

Jätkati ELi Türgi pagulasrahastu⁶ kaudu pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade toetamist. Esimese osamaksega summas 3 miljardit eurot rahastatakse 72 projekti. 2018. aastal astus komisjon samme veel 3 miljardi euro suuruse summa eraldamiseks ajavahemikuks 2018–2019.

Euroopa naabrus

EL jätkas Euroopa naabruspoliitika raames stabiilsuse, julgeoleku ja heaolu toetamist ja edendamist naabruspiirkonnas ning partnerlussuhete tugevdamist ida- ja lõunapoolsete riikidega.

Idapartnerluse puhul kulges 2020. aastaks seatud 20 eesmärgi elluviimine 2018. aastal hästi. Koostöö kuue partnerriigiga⁷ jätkub, eeskätt seoses kohtusüsteemi reformimisega ning kodanikuühiskonnale soodsa keskkonna tagamisega. Gruusia, Moldova ja Ukraina võtsid meetmeid oma assotsieerimislepingute elluviimiseks, samal ajal kui komisjon võttis vastu ühtse toetusraamistiku Aserbaidžani jaoks (2018–2020) ja erimeetmete pakme Valgevene jaoks. Jätkati humanitaarabi andmist Ukrainas. Peale selle alustas komisjon ELi ja Armeenia vahel 2017. aasta novembris sõlmitud laiaulatusliku ja laiendatud partnerluslepingu elluviimist.

Lõunapartnerluses jätkas EL sotsiaal-majandusliku valdkonna ja õigusriigi põhimõtete toetamist kogu piirkonnas koostöös kõikide partnerriikidega, püüeldes piirkondliku integratsiooni poole Vahemere piirkonnas. Samuti tegeles EL erinevate kriisidega seotud humanitaar- ja poliitiliste probleemidega, eelkõige Süürias ja Liibüas. See hõlmas Süüria pagulastele ja vastuvõtivatele kogukondadele (eelkõige Liibanonis, Jordaania ja Türgis) Süüria kriisile reageerimiseks loodud Euroopa Liidu piirkondliku usaldusfondi kaudu antud

⁶ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/migration_en.

⁷ Armeenia, Aserbaidžaan, Valgevene, Gruusia, Moldova ja Ukraina.

toetust. Aafrika jaoks mõeldud hädaolukorra usaldusfondi Põhja-Aafrika haru kaudu on EL soodustanud tuhandete inimeste vabatahtlikku tagasipöördumist ja evakueerimist Liibüast ning toetanud konkreetseid meetmeid, et kaitsta haavatavaid isikuid, keda konflikt mõjutab, aidates samas võidelda ebaseadusliku rändega. EL ja Tuneesia leppisid kokku ajavahemiku 2018–2020 strateegilistes prioriteetides ning Alžeeria puhul võttis EL vastu ühtse toetusraamistiku (2018–2020). Samuti koostati ELi ja Palestiina ning ELi ja Iisraeli partnerlusprioriteetide esimesed kavandid ning tegevuskavasid pikendati kolme aasta võrra.

Aasia, Kesk-Aasia ja Vaikse ookeani piirkond

Aasia-Euroopa 2018. aasta kohtumisel leppisid juhid kokku kaubandus-, julgeoleku- ja keskkonnaalase koostöö parandamises. Taas kord väljendati toetust eeskirjadel põhinevale rahvusvahelisele korrale ja avatud maailmamajandusele.

Kesk-Aasial on kehv ühendus Euroopa ja Aasia peamiste tiheda asustusega keskustega ning inimeste, kaupade, teenuste ja ideede vaba liikumine on piiratud. Füüsiline taristu on üldiselt halva kvaliteediga ning digitaalne ühenduvus puudulik. ELi 2018. aastal koostatud Euroopa ja Aasia ühendamise strateegia eesmärk on parandada ühenduvust kogu Kesk-Aasias. Strateegias ei piirduta ainuüksi taristuga ja see sisaldab meetmeid liikumist takistavate regulatiivsete tõkete kõrvaldamiseks.

EL näitas üles pühendumust liidu aktiivse julgeolekualase kohalolu tagamisele ning koostööle Aasiaga kahepoolisel, piirkondlikul ja üleilmsel tasandil. Samuti väljendas liit kindlat soovi jätkata diplomaatilisi jõupingutusi Korea Rahvademokraatliku Vabariigi tuumarelvavabaks piirkonnaks muutmiseks nii partneritevaheliste kõneluste kui ka sanktsioonide abil. Myanmar/Birma jätkas EL rohingja pagulaste abistamist. Samuti toetas EL jõupingutusi rahu tagamiseks Afganistanis.

Märkimist väärib ka ELi toetus sinise majanduse ja kaitse edendamisele Vaikse ookeani piirkonna ja ELi merenduspartnerluse raames, mille eesmärk on suurendada Vaikse ookeani saarte vastupanuvõimet kliimamuutustele.

Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkond

2018. aasta juulis toimus ELi, Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna ministrite kohtumine, kus jätkati tööd selle nimel, et edasine koostöö kulgeks mitmekesisestatud partnerlusmodeli alusel, milles pööratakse eritähelepanu kaubandusele, investeringutele, teadusuuringutele, innovatsioonile, haridusele, digitaalarengu tegevuskavale ja ühistele väärtustele. ELi rahastamisvahendiga arengu toetamiseks üleminekujärgus riikidele reageeritakse arenguprobleemidele, mida kogevad kõrgemale sissetulekutasemele püüdlevad riigid.

EL toetas jätkuvalt rahukokkuleppe elluviimist Colombias, jälgides samal ajal sotsiaal-majanduslikku ja poliitilist õhkkonda Venezuelas, ning tegi olulisi jõupingutusi Tšiili ja Mehhikoga sõlmitud assotsieerimislepingute ajakohastamiseks. Samuti võttis EL meetmeid assotsieerimislepingu sõlmimiseks Mercosuriga.

Keskkonnaalases tegevuses ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse ühise teadusruumi raames keskenduti koostööle, mis on seotud biojäätmete ümbertöötlemisega, säästvaid linnu toetavate teadusuuringute edendamise ja teadlastele vahetusvõimaluste korraldamisega.

Kestliku arengu eesmärgid

2018. aastal võttis EL meetmeid, et viia ellu kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja selle eesmärgid, mis moodustavad arengupoliitika ühtse lähenemisviisi. Allpool antakse ülevaade ELi panusest kestliku arengu eesmärkide saavutamisse, sealhulgas ELi rahastatud meetmete ja partnerluste teatavatest olulistest tulemustest⁸.

#1. Vaesuse kaotamine

Äärmine vaesus väheneb, kuid mitte piisavalt kiiresti. Kui poliitikat laiaulatuslikult ei muudeta, elab 2030. aastal äärmises vaesuses endiselt 480 miljonit inimest.

EL jätkas tööd, et kõrvaldada vaesuse arvukad põhjused, sealhulgas ebavõrdsus ning ebapiisav haridus, ning kitsaskohad tervishoius ja sotsiaalkaitstes. Eeskätt aitas EL nõrgestada vaesuse, konflikti, ebakindluse ja sundrände seost. 2018. aastal oli enam kui 68 miljonit inimest sunnitud oma kodudest lahkuma ning EL otsis lahendusi selle tagamiseks, et sundränne ei muutuks pikaajaliseks ümberasumiseks, aidates põgenikel vähendada sõltuvust abist.

Selleks et soodustada vaesuse kaotamist, haldab EL 270 eelarvetoetuse programmi 90 territooriumil. Need programmid on viidud täielikult vastavusse partnerriikide arengupoliitika, prioriteetide, eesmärkide ja süsteemidega kestliku arengu eesmärkide elluviimise valdkonnas. ELi eelarvetoetused keskenduvad üha enam väikese sissetulekuga riikidele, sealhulgas aidates ebakindlatel riikidel taastada riigi põhifunktsioone ja parandada oma vastupanuvõimet.

Uute üleilmsete pagulasi ja rännet käsitlevate ÜRO kokkulepete juhtiva panustajana oli ELil oluline roll, et innustada rahvusvahelist üldsust tegelema vaesuse algpõhjustega.

2018. aastal sai ELi abi 1,5 miljonit rändajat, põgenikku ja vastuvõtivate kogukondade liiget.

#2. Nälja kaotamine

Peamiselt konfliktide, loodusõnnetuste ja kliimamuutuste tagajärjel on suured näljahädad pärast mitmeaastast vähenemist taas lisandumas. EL on suurendanud toiduga kindlustatuse tagamiseks ette nähtud finantsabi 14,7 % võrra (2014–2018) ning toitumisalaste kohustuste

⁸ Tulemusi kajastatakse peamiselt kooskõlas ELi rahvusvahelise koostöö ja arengu tulemuste raamistikuga ning need viitavad teatavatele ELi rahastatud sekkumismeetmetele, mis 2018. aastal olid pooleli või viidi lõpule.

täitmine kulgeb edukalt – 3,5 miljardi euro suurusest sihtsummast on eraldatud juba 71 %, tänu millele pääseb 2025. aastaks kängumisest 4,7 miljonit last.

EL ja selle liikmesriigid on teinud partneritega koostööd nälja kõikide vormide kaotamiseks, osalt säästva ja vastupidava põllumajanduse edendamise kaudu, mis võib olla majanduskasvu, töökohtade loomise ja vaesuse vähendamise oluline edasiviiv jõud. 2018. aastal kaasas EL säästva põllumajanduse edendamiseks rahalisi vahendeid summas 140 miljonit eurot.

2018. aastal sai ELi toetusest kasu enam kui **12 miljonit** toiduga kindlustamatuse tõttu kannatavat inimest.

#3. Hea tervis ja heaolu

Tervem ühiskond tähendab õnnelikumaid inimesi ning suuremat tootlikkust ja jõukust.

Seetõttu edendavad EL ja selle liikmesriigid tervisekeskset lähenemisviisi kõikides poliitikavaldkondades ning teevad sektoriteülest koostööd tervishoiuteenuste kvaliteedi, kättesaadavuse ja taskukohasuse parandamiseks. EL jätkas ajavahemikuks 2014–2020 tervishoiumeetmete jaoks eraldatud 2,6 miljardi euro suuruse summa laialijagamist. Komisjon on lubanud eraldada 475 miljonit eurot ülemaailmsele AIDSi, tuberkuloosi ja malaaria vastu võitlemise fondile ajavahemikus 2017–2020. 2018. aastaks oli see toetus aidanud pakkuda elupäästvat HIV-nakkuse ravi 11,5 miljonile inimesele, diagnoosida ja ravida 5 miljonit tuberkuloosijuhtu, jagada välja 197 miljonit sääsevõrku ning ravida 108 miljonit malaariajuhtu⁹. Peale selle andis komisjon Maailma Terviseorganisatsioonile 2016.–2018. aastaks 28 miljoni euro suuruse toetuse üldist tervisekindlustust edendava partnerlusprogrammi jaoks, et parandada rahastajate koordineerimist, abi tõhusust ja tervisesüsteeme 28 partnerriigis.

2018. aastal immuniseeriti ELi toetuse abil täielikult peaaegu **64 miljonit** üheaastast last.

#4. Kvaliteetne haridus

Iseseisva, tervisliku ja kestliku eluviisi saavutamiseks on kesksel kohal haridus.

EL ja selle liikmesriigid on suurimad panustajad üleilmses hariduspartnerluses, mille abil suurendatakse põhihariduse kättesaadavust vaestes ja kriisist mõjutatud riikides. Varem lubatud 375 miljoni euro suurusele summale lisandus veel 100 miljoni euro suurune toetus ajavahemikuks 2014–2020. 2018. aasta mais avaldas komisjon teatise peakirjaga „Haridus hädaolukordades ja pikaajalise kriisi tingimustes“, kutsudes osalejaid üles rakendama humanitaar- ja arenguabi andmisel koordineeritud lähenemisviisi¹⁰. Haridust

⁹ https://www.theglobalfund.org/media/7741/corporate_2018resultsreport_report_en.pdf.

¹⁰ http://ec.europa.eu/echo/files/news/Communication_on_Education_in_Emergencies_and_Protracted_Crises.pdf.

hädaolukordades ja kohustust mitte kedagi kõrvale jätta käsitati jätkuvalt poliitiliste prioriteetidenä. 2018. aastal suurendas EL hädaolukordades hariduse jaoks ette nähtud eelarvevahendite osa 8 %-ni humanitaarabist (enam kui 90 miljonit eurot).

EL aitab endiselt partnerriikidel suurendada inimeste haridus- ja tööhõivealaseid väljavaateid programmi „Erasmus+“ abil. Ajavahemikul 2015–2017 sai enam kui 120 000 üliõpilast ja ülikoolide töötajat võimaluse liikuda programmi „Erasmus+“ raames Euroopa riikide ja partnerriikide vahel. 2018. aastal asutati Thbilisis idapartnerluse raames esimene Euroopa kool osana laiematest jõupingutustest, mille eesmärk on tegeleda Euroopa naabruses asuvate riikide noorte hariduslike vajadustega.

2018. aastal alustas ELi toetuse abil kooliteed enam kui 10 miljonit last.

#5. Sooline võrdõiguslikkus

Naised ja tüdrukud kõikjal maailmas puutuvad endiselt kokku diskrimineerimise ja vägivallaga.

2018. aastal astus komisjon sammu lähemale eesmärgile edendada 85 %-s oma projektidest 2020. aastaks soolist võrdõiguslikkust. Märkimist väärib ELi ja ÜRO algatus „Spotlight“ eesmärgiga kaotada sooline vägivald (eelarve 500 miljonit eurot (2017–2019)), samuti kaheksa uut programmi soolise vägivalla vastu võitlemiseks Aafrikas (220 miljonit eurot). Vahemere Liidu kaudu kehtestas EL süsteemi soolise võrdõiguslikkusega seotud edusammude jälgimiseks lõunanaabruses.

Soolise võrdõiguslikkuse parandamine võib aidata suurendada maailmamajanduse mahtu 2025. aastaks 10,6 triljoni euro võrra¹¹. Selleks et aidata igal inimesel, olenemata soost, saavutada oma täielik potentsiaal, toetas EL uusi projekte eesmärgiga edendada naiste tööhõivet, kaitsta naispagulasi ning toetada naisi ja tüdrukuid konfliktipiirkondades. Partnerluse rahastamisvahendi raames võetud kolme meetmega aidati samuti suurendada tööandjate pühendumist soolisele võrdõiguslikkusele. Kolmandates riikides võetud uute meetmetega, mida toetati stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi kaudu, edendati ka naiste rolli rahupüüdlustes.

Koostöös ÜROga elluviidava algatuse „Spotlight“ raames eraldati 500 miljonit eurot naiste ja tüdrukute vastu suunatud vägivalla kaotamiseks kõikjal maailmas.
--

#6. Puhas vesi ja kanalisatsioon

Kogu maailma ähvardab puhta vee nappus.

¹¹ <https://www.mckinsey.com/featured-insights/employment-and-growth/how-advancing-womens-equality-can-add-12-trillion-to-global-growth>.

Rahvastiku juurdekasvu, industrialiseerimise ja muude tegurite tõttu on surve veevarudele aastakümneid üha suurenenud.

EL on suurim humanitaartegevuse rahastaja veevarustuse, kanalisatsiooni ja hügieeni valdkonnas ning eraldab igal aastal ligikaudu 200 miljonit eurot, et parandada juurdepääsu puhtale joogiveele humanitaarkriiside ajal.

2018. aastal kutsus nõukogu oma järel dustes veediplomaatia kohta ELi institutsioone ja liikmesriike üles käsutama seda probleemi prioriteedina. Vastusena investeeris EL kõige haavatavamatele elanikkonnarühmadele suunatud taristusse, edendades säästvat veemajandust, kaasates veekasutajad otsuste tegemise protsessi ja toetades oskusteabe vahetamist.

2018. aastal sai ELi toetuse abil 723 000 inimest juurdepääsu puhtamale joogiveele või parematele kanalisatsiooniteenustele.

#7. Taskukohane ja puhas energia

Energeetika on kesksel kohal enamikus maailma probleemvaldkondades, sealhulgas töökohad, julgeolek, kliimamuutused ja toiduainete tootmine.

2018. aastal moodustasid Aafrika Liit ja EL kõrgetasemelise platvormi säästva energia investeringuteks ja seeläbi sektori arendamiseks ning EL toetas Aafrika taastuvenergia algatust veel 1,5 miljardi euroga. Aafrika taastuvenergia algatuse eesmärk on tagada, et uue ja täiendava taastuvenergia tootmisvõimsus moodustaks 2020. aastaks vähemalt 10 gigavatti ja 2030. aastaks vähemalt 300 gigavatti.

Idapartnerluses olid prioriteedid endiselt energiapuuduse ja -tõhusus, kusjuures programmi EU4Energy raames eraldati 16,7 miljonit eurot jätkusuutliku investeerimiskliima ja väärtusahelate programmi jaoks. Peale selle edendati energiatõhususe kõrgetasemelise algatusega energiatõhususega seotud reforme ja investeringuid naabrus- ja laienemispriirkondades, samal ajal kui ELi partnerluse rahastamisvahendiga toetati 7. kestliku arengu eesmärki taskukohase ja puhta energia meetmete abil.

Ajavahemikul 2014–2018 sai ELi toetuse abil enam kui 16,8 miljonit inimest juurdepääsu elektrienergiale.

#8. Inimväärne töö ja majanduskasv

Üleilmse heaolu tagamiseks on kesksel kohal inimväärse töö võimalused ja jätkusuutlik majanduskasv.

2018. aastal eraldas EL 16,7 miljonit eurot jätkusuutliku investeerimiskliima ja väärtusahelate programmi jaoks, millega edendatakse finantsalast kaasamist ja parema

investeeringukeskkonna saavutamist partnerriikides. Lisaks suunati 19,2 miljonit eurot töötingimuste ja keskkonnastandardite parandamisse rõivatööstuses.

Lääne-Balkani riikide jaoks võttis EL vastu uue piirkondliku meetme, eraldades 19,8 miljonit eurot, et aidata partnereid majandusreformide kavade elluviimisel, arendada välja konkurentsivõimeline erasektor ja luua piirkondlik majanduspiirkond.

2018. aastal võttis EL kasutusele kutsehariduse ja -õppe vahendi, et tugevdada kutsehariduse ja -õppe ning erasektori sidemeid arenguriikides. Samuti käivitati algatus naiste ettevõtluse ja majandusliku iseseisvuse edendamiseks.

2018. aastal tagati ELi toetuse abiga enam kui 1,1 miljonile inimesele juurdepääs finantsteenustele.

#9. Tööstus, innovatsioon ja taristu

Võttes arvesse, et tänapäeval elab enam kui pool inimkonnast linnades, on ühistransport, taastuvad energiaallikad ja digitehnoloogia olulisemad kui kunagi varem.

EL jätkas rahaliste vahendite eraldamist mitmeliigilistele transpordikoridoridele (mitut eri transpordiliiki ja jalakäijate juurdepääsu võimaldavad transiiditeed). Peale selle suunas EL 2018. aastal 91 miljonit eurot maaelanikkonna transpordivõimaluste parandamisse. Nende vahenditega aidati kaasata investeeringuid summas 688 miljonit eurot Aafrika ühendamiseks ja transpordiühenduste loomiseks maapiirkondades.

AKV-ELi partnerluse raames toetati enam kui 350 uurimiskeskust, kõrgharidusasutust ja innovatsioonipartnerit. Lääne-Balkani riikide puhul töötati välja 11 transpordiprojektist koosnev ühenduvuspakett, mis hõlmab toetusi summas 190 miljonit eurot ja investeeringute võimendamist 1 miljardi euro ulatuses rahvusvahelistelt partner-finantseerimisasutustelt Lääne-Balkani investeerimisraamistikus.

2018. aastal võttis EL kasutusele 200 miljonit eurot digitehnoloogia kasutamise edendamiseks.
--

#10. Ebavõrdsuse vähendamine

Vaesus väheneb kogu maailmas, kuid sellegipoolest püsib oluline ebavõrdsus, sealhulgas palgalõhe ja ebavõrdne juurdepääs teenustele.

Paljudes riikides, eelkõige arengumaades, valitseb endiselt suur sissetulekute ebavõrdsus. Gini indeksi põhjal on suurim sissetulekute ebavõrdsus Ladina-Ameerika ja Sahara-taguse Aafrika riikides. Meetmetes keskenduti eesmärgile vähendada sissetulekute ebavõrdsust, suurendada tollimaksumaba juurdepääsu vähim arenenud riikidest ja arenguriikidest pärit ekspordile ning osutada abi vähim arenenud riikidele ja väikestele arenevatele saareriikidele.

Selleks et süvenevad riikidesisesed ja -vahelised erinevused väheneksid, tuleb siiski edusamme kiirendada¹².

2018. aastal jätkas EL koostööd partnerriikidega, et võtta meetmeid ebavõrdsuse kõikide vormide kaotamiseks, keskendudes muu hulgas sotsiaalkaitstesüsteemide parandamisele, kvaliteetsetele avalikele teenustele üldise juurdepääsu soodustamisele ning diskrimineerimisvastase poliitika ja edumeelsete eelarvereformide edendamisele. Näiteks oli 2018. aasta lõpus ELi Aafrika usaldusfondi kaudu heaks kiidetud 187 projekti (kogumaksumusega 3,6 miljardit eurot) rände juhtimise ja sotsiaal-majandusliku arengu edendamiseks Aafrika Sarve, Tšaadi järve, Põhja-Aafrika ja Saheli piirkonnas.

Ajavahemikus 2013–2018 osales ELi toetuse abil **enam kui 1 miljon** inimest kutseõppes või omandas praktilisi oskusi.

#11. Säästvad linnad ja kogukonnad

Linnade arvele langeb 80 % maailma sisemajanduse koguproduktist ja 70 % süsinikdioksiidi heitkogustest.

Selle eesmärgi puhul keskendutakse muu hulgas säästvale ja taskukohasele eluasemele ja transpordile, linnade keskkonnamõju vähendamisele ning linnade ühendamisele maapiirkondadega.

EL, AKV riigid ja ÜRO Elukeskkonnaprogramm viivad ellu osalusprogrammi räämas agulilinnakute moderniseerimiseks. Selle programmiga aidatakse parandada 2 miljoni inimese elu 160 linnas. Tuneesias aitas EL koos partneritega kolme järjestikuse programmi raames teha taastustöid 180 isetekkelises linnapiirkonnas. Samuti algatas komisjon koos partneritega ülemaailmse linnapeade pakti, mille abil vähendatakse süsinikdioksiidi heidet 2030. aastaks prognoositavalt 1,3 miljardi tonni võrra aastas.

Oma 2018. aasta aruandes juhtis komisjon tähelepanu vajadusele tegeleda linnastumisega seotud probleemide ja võimalustega. Samuti algatas komisjon projektikonkursi eesmärgiga anda toetust ligikaudu 20 linnadevahelisele partnerlusele, milles keskendutakse säästvale linnastumisele partnerriikides. Peale selle tugevdatakse ELi rahvusvahelise linnakoostöö programmiga kliima- ja linnadiplomaatiat linnade tegevuskava ja Pariisi kokkuleppe alusel.

2018. aastal olid ELi toetuse abil **91 riigis** väljatöötamisel või kehtestatud kliimamuutuste või loodusõnnetustega toimetuleku strateegiad.

¹² <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg10>.

#12. Vastutustundlik tarbimine ja tootmine

Inimestele on oluline, et kaubad ja teenused, mida nad ostavad, oleksid toodetud vastutustundlikult.

Koostöös ettevõtjatega toetab EL kolmandate riikide meetmeid säästva tarbimise ja ringmajanduse valdkonnas ning edendab erasektori tegevust. EL toetab paljusid sektoreid ja väärtusahelaid, näiteks tekstiili-, maavarade, põllumajandusliku tooraine, jäätme- ja turismisektorid.

Säästva tarbimise edendamine on lõimitud kõikidesse asjaomastesse ELi välistegevuse rahastamisvahenditesse. 2018. aastal rakendas ELi toetuse abiga säästva tarbimise ja tootmise tavasid 6 500 mikro-, väikest ja keskmise suurusega ettevõtjat. Toetus hõlmab arengukoostöö rahastamisvahendit, millega rahastatakse sellised algatusi nagu „SWITCH to Green“, Euroopa Arengufond, partnerluse rahastamisvahend ning stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahend.

Algatuse „SWITCH to Green“ piirkondlike programmide raames on Aasias, Aafrikas ja Vahemere piirkonnas alates 2008. aastast rahastatud enam kui **150 keskkonnasäästliku ettevõtluse projekti** kogumaksumusega üle **250 miljoni euro**, aidates ligikaudu **90 000 mikro-, väikesel ja keskmise suurusega ettevõtjal** parandada oma tegevustavasid ja tagades **350 000 töökohta**.

#13. Kliimameetmed

Kliimamuutused on tänapäeva maailma otsustav sõlmküsimus.

EL on võtnud kohustuse eraldada ajavahemikus 2014–2020 oma eelarvest 20 % kliimameetmete toetamiseks. See kehtib ka liidu välistegevuse kohta. Välistegevuse valdkonnas aitas EL arenguriikidest partneritel täita Pariisi kokkuleppest tulenevaid kohustusi, keskendudes kliimamuutuste leevendamisele ja nendega kohanemisele.

EL on kliimamuutustega seotud kaalutlusi süstemaatiliselt integreerinud oma eri koostöövaldkondadesse. Ligikaudu 55 % ELi panusest kliimameetmetesse ajavahemikul 2014–2017 tulenes kliimameetmete inkorporeerimisest põllumajandus-, toiduga kindlustatuse ja energiapoliitikasse.

Idanaabruses jätkati programmi „EU4Climate“ raames kliimapoliitika väljatöötamise ja rakendamise toetamist idapartnerlusriikides, aidates vähendada heitkoguseid, parandada kliimamuutustele vastupanu võimet ning täita Pariisi kokkuleppest tulenevaid kohustusi. ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel loodud Rohelise Kliimafondi abil, mille eesmärk on aidata arenguriike kliimamuutustega kohanemise ja nende leevendamise meetmete võtmisel, et võidelda kliimamuutuste vastu, on 2019. aasta augusti seisuga ellu viidud 111 projekti ja toetust on saanud 310 miljonit abisaajat.

Ajavahemikul 2014–2018 õnnestus ELi toetuse abil ära hoida kokku **18,4 miljoni** tonni ulatuses kasvuhoonegaaside heidet.

#14. Veealune elu

Inimtegevuse ja selle mõju tõttu kliimamuutuste toimumise kiirusele väheneb elurikkus, ilmastikuolud muutuvad äärmuslikumaks ja veetase tõuseb.

2018. aastal eraldas EL 10 miljonit eurot Kagu-Aasia korallipiirkonna (Coral Triangle) jaoks. Projektidega toetatakse ökosüsteemide majandamist, kliimamuutustega kohanemist ning merekaitsealade võrgustiku ja säästva väikesemahulise kalapüügi laiendamist, haldamist ja tugevdamist. Koostöös AKV riikidega ellu viidava uue toetusprogrammi (kogumaksumus 35 miljonit eurot) eesmärk on elurikkuse kaitse ja majandamine arenguriikides. Toetusega summas 17 miljonit eurot aidatakse Vaikse ookeani riikidel välja töötada jäätmekäitluskavasid ning tegeleda tervise, mereprügi ja elurikkusega seotud probleemidega. Vahemere piirkonnas võeti vastu programm „GreenMed III“ (48 miljonit eurot), et edendada ressursitõhusust, säästvat tarbimist ja tootmist ning ka puhastusoperatsioone.

2018. aastal võeti ELi algatuste raames antud abiga kaitse alla **2 700 km²** suurune mereala.

#15. Elu maismaal

Murettekitav elurikkuse vähenemine koostoimes maismaaökosüsteemide seisundi olulise halvenemisega põhjustab inimkonnale tõsiseid tagajärgi¹³.

2018. aastal jätkas EL loodusvarade säästva majandamise ja kasutamisega seotud kohustuste tulemuslikku täitmist. Metsaõigusnormide täitmise järelevalve, metsahalduse ja puidukaubanduse tegevuskava alusel aitas liit 24 riigil parandada metsa säästvat majandamist, täiustada õigussüsteeme, suurendada suutlikkust riigi ja kohalikul tasandil, tugevdada kodanikuühiskonna organisatsioone (eeskätt põlisrahvaste kaitsmisega tegelevaid organisatsioone) ja edendada siseriiklike eeskirjade järgimist erasektoris. EL eraldas 43,5 miljonit eurot metsanduse ja looduslike liikidega seotud kuritegevusega võitlemiseks, jätkates seejuures tööd elurikkuse kaitsmiseks.

2018. aastal kaitsti tänu ELi algatustele ökosüsteeme ligikaudu **7 miljonil hektaril**.

#16. Rahu, õigus ja tugevad institutsioonid

Rahu, õigus ja tugevad institutsioonid on keskse tähtsusega kodanike õiguste ja turvalisuse kaitsmisel nii ELis kui ka mujal.

¹³ Valitsustevahelise bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteemi teenuseid käsitleva foorumi aruanne, 2018.

2018. aastal algatas EL mitu reformi eesmärgiga toetada hea valitsemistava, demokraatia, õigusriigi ja inimõigustega seotud põhimõtteid ida- ja lõunanaabrusriikides. Lääne-Balkani riikides võeti meetmeid eesmärgiga suurendada kohtute sõltumatust ja tõhusust ning innustada institutsioone toetama ühiskondlikke muutusi ja edendama piirkondlikku koostööd.

EL toetab kohalikke asutusi, et edendada partneritena valitsemistava ja arengut, tagades demokraatliku osaluse, inimõiguste edendamise, naiste ja noorte osalemise avalikus elus ning mitmetasandilise vastutuse. Ühine julgeoleku- ja kaitsepoliitika (eelarve 2018. aastal 334,86 miljonit eurot) võimaldab ELil võtta juhtrolli rahuvalveoperatsioonides, konfliktide ennetamisel ja rahvusvahelise julgeoleku tugevdamisel. Tegemist on lahutamatu osaga ELi terviklikust lähenemisviisist kriisiohjele.

Jätkati julgeolekusektori reformi 2016. aasta strateegilise raamistiku elluviimist kolmandates riikides. EL tugevdas veelgi avaliku halduse reformide ning kaasavate ja tõhusate õiguslike ja poliitikakujundamise protsesside seoseid ning rakendas integreeritud diagnostilist detsentraliseerimisraamistikku katseprojektina viies riigis. Raamistiku alusel koostatakse riigi tasandi tegevuskava kohalikele asutustele.

Stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendiga rahastatakse kriisile reageerimise, konfliktide ennetamise, rahu kindlustamise ja kriisiks valmisolekuga seotud tegevust, et toime tulla üleilmsete, piirkondlike ja tekkivate ohtudega. Selle rahastamisvahendi raames jätkati tegevust partnerriikides kogu maailmas, konfliktipiirkondades, konfliktijärgsetes piirkondades ning tekkivates kriisiolukordades.

2018. aastal abistati ELi toetusega 42 000 inimõiguste rikkumise ohvrit.

#17. Partnerlus kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks

EL ja selle partnerid teevad koostööd kestliku arengu eesmärkide saavutamise nimel.

Eesmärkide saavutamine nõuab valitsuste (kõikidel tasanditel), erasektori ja kodanikuühiskonna partnerlust. Ilma kohalike asutuste osaluseta jääb 60 % 169-st kestliku arengu alaeesmärgist saavutamata. Kooskõlas ülemaailmsete tegevuskavadega – alates Busani põhimõtetest kuni Addis Abeba tegevuskava ja Pariisi kokkuleppeni – tunnistab komisjon, et partnerlussuhted kohalike asutustega on väga olulised.

Eesmärk nr 17 on pühendatud nende partnerlussuhete tugevdamisele. 2018. aastal uuendasid EL ja ÜRO oma partnerlust arenguabi valdkonnas ning komisjon jätkas kohandatud partnerlussuhete väljakujundamist tõhusa arengukoostöö tagamiseks. Peale selle alustasid EL ja AKV riigid 2020. aasta järgse koostöö kavandamist ning leping on kavas sõlmida 2019. aasta lõpuks.

Algatus „Spotlight“ aitab tugevdada neid kohalikke organisatsioone, kes tegutsevad soolise vägivalla kaotamise nimel. Samuti on EL otsinud lahendusi, et edendada teadusuuringute ja innovatsiooni alast koostööd, mis soodustab sotsiaal-majanduslikku arengut ja toetab ELi

välispoliitikat. 2018. aastal osalesid peamised arengupiirkondadest partnerid programmi „Horisont 2020“ koostööprojektides tänu 33 miljoni euro suurusele ELi panusele ligikaudu 225 korral¹⁴.

2018. aastal aitas EL 98 riigil mobiliseerida tulusid, tugevdada avaliku sektori finantsjuhtimist ja parandada eelarve läbipaistvust.
--

¹⁴ St Aafrika, Kesk- ja Ladina-Ameerika ning Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni (ASEAN) riigid.